

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 19. januar 2007 af Østre Landsrets 24. afdeling (landsdommerne M. Lerche, Finn Morten Andersen og Helle Hjelm Poulsen (kst.)).

24. afd. nr. B-1370-05:

1) Sagsøger A/S

(advokat Thorbjørn Sofsrud)

2) Miljøministeriet

Skov- og Naturstyrelsen

(Kammeradvokaten ved advokat Thorbjørn Sofsrud)

mod

1) Sagsøgte 1

2) Sagsøgte 2

(advokat Piya Mukherjee)

Biintervenienter:

1) Biintervenient 1

Statsautoriseret Revisionsinteressentskab

2) Statsautoriseret revisor Biintervenient 2

3) Statsautoriseret revisor Biintervenient 3

(advokat Henrik Frederik Dichman)

Denne sag drejer sig om, hvorvidt de sagsøgte, Sagsøgte 1 (i det følgende Sagsøgte 1) og Sagsøgte 2, der siden 1998 har ejet

aktiekapitalen i Centralsavværket A/S, er personligt ansvarlige for Centralsavværket A/S' gæld til sagsøgerne **Sagsøger A/S** og Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, som følge af en erklæring i selskabets årsregnskab for 1998/99 om, at "selskabets bestyrelse og ejere vil sørge for den nødvendige kapital til selskabets fortsatte drift og fremadrettede udvikling". Sagen drejer sig endvidere om, hvorvidt **Sagsøgte 1** har pådraget sig et erstatningsansvar ved som bestyrelsesmedlem i foråret 2001 at have medvirket til at træffe beslutning om vilkårene for Centralsavværket A/S' videre drift uden at sikre en ligelig fyldestgørelse af kreditorerne.

Påstande

Under sagen, der er anlagt den 6. maj 2005, har **Sagsøger A/S** påstået **Sagsøgte 1** og **Sagsøgte 2** dømt til in solidum til **Sagsøger A/S** at betale 941.618 kr., subsidiært et mindre beløb alt med procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

Miljøministeriet, Skov og Naturstyrelsen har påstået **Sagsøgte 1** og **Sagsøgte 2** dømt til in solidum til Miljøministeriet, Skov og Naturstyrelsen, at betale 1.704.749,96 kr., subsidiært et mindre beløb alt med tillæg af procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

Sagsøgte 1 har påstået frifindelse.

Sagsøgte 2 har påstået afvisning, subsidiært frifindelse.

Sagsøgte 1 og **Sagsøgte 2** har under sagen procestilvarslet **Biintervenient 1** Statsautoriseret Revisionsinteressentskab, statsautoriseret revisor **Biintervenient 2** og **Statsaut. revisor Biintervenient 3**, der herefter alle er indtrådt i sagen som biintervenienter til støtte for **Sagsøgte 1** og **Sagsøgte 2**, jf. retsplejelovens § 252, stk. 3.

Sagens omstændigheder

Centralsavværket A/S's virksomhed og økonomi

Centralsavværket A/S blev oprindeligt etableret som et andelsselskab i 1966 af en række skove, som var andelshavere. Selskabet, der drev savværksvirksomhed, blev rekonstrueret i 1970 og på ny i 1983, hvor virksomheden blev etableret som et kommanditselskab med 2 privatpersoner og 3 skove som ejere. En af skovene, Humleore Skovdistrikt K/S, ejedes af Sagsøgte 1's og Sagsøgte 2's familie. I 1992 blev driften lagt over i et aktieselskab, Centralsavværket A/S, med samme ejerkreds.

Sagsøgte 1 og Sagsøgte 2 overtog i 1995 mindre aktieposter i Centralsavværket A/S og har siden 1998 ejet samtlige aktier i selskabet. Sagsøgte 1 var bestyrelsesmedlem fra den 20. maj 1998. Endvidere var Sagsøgte 2's ægtefælle, Vidne 1, bestyrelsesmedlem fra den 19. oktober 1992 samt direktør i perioden 2. august 1996 til 28. januar 1997.

Selskabets årsregnskaber, der alle er udarbejdet med revisorbistand fra Biintervenient 1 Statsautoriseret Revisionsinteressentskab, udviste i perioden 1995-2001 følgende resultat og egenkapital:

| Regnskabsår (1/7-30/6) | Resultat (kr.) | Egenkapital (kr.) |
|---------------------------|----------------|-------------------|
| 1995/1996 | - 4.102.032 | 2.052.330 |
| 1996/1997 | - 3.989.878 | - 1.937.548 |
| 1997/1998 | - 4.516.372 | 5.546.080 |
| 1998/1999 | - 8.824.968 | - 3.278.888 |
| 1999/2000 | - 13.260.477 | - 16.544.075 |
| 2000/2001 (pr. 30/9 2001) | - 12.652.925 | - 8.197.000 |

I årsregnskabet for 1995/96 hedder det i årsberetningen blandt andet:

"Selskabets bestyrelse og ejere vil fortsat sørge for den nødvendige kapital til selskabets udvikling, således at de af bestyrelsen ønskede effektiviseringer og rationaliseringer kan gennemføres."

Årsberetningen i årsregnskabet for 1996/97 indeholder en ligelydende erklæring, der endvidere følges op med følgende bemærkning:

"... De nuværende aktionærer har givet tilsagn om i 1997/98 at tilføre selskabet den nødvendige kapital. ..."

I dette årsregnskabs revisionspåtegning er som en supplerende oplysning anført:

"Regnskabet er aflagt med fortsat drift for øje. Dette forudsætter, at de tilkendegivelser om tilsagn om tilførsel af yderligere egenkapital og likviditet, som er omtalt i beretningen på side 2, bliver gennemført."

Af årsberetningen i årsregnskabet for 1997/98 fremgår, at "De nuværende aktionærer har givet tilsagn om at tilføre selskabet den nødvendige likviditet", og i årsberetningen i årsregnskabet for 1998/99, dateret den 24. november 1999, er følgende blandt andet anført:

"Selskabets bestyrelse og ejere vil fortsat sørge for den nødvendige kapital til selskabets fortsatte drift og fremadrettede udvikling."

Der er ikke for landsretten fremlagt oplysninger om, hvorvidt **Sagsøger A/S** og Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, var bekendt med erklæringen, da de indgik aftale med Centralsavværket A/S.

Revisionspåtegningen i årsregnskaberne for 1995/96, 1997/98 og 1998/99 indeholder ingen supplerende oplysninger.

I forbindelse med orkanen den 3. december 1999 blev store områder med løv- og nåletræer stormfældet i Danmark. I januar 2000 blev Syd- og Mellemeuropa ligeledes ramt af en orkan, hvorefter meget store områder med løv- og nåletræer blev stormfældet. Orkanerne fik i kombination med en stigende lavkonjunktur en ugunstig virkning for markedet for savet træ i Danmark, herunder for Centralsavværket A/S' segment.

I Centralsavværket A/S' årsrapport for 1999/2000 anføres i årsberetningen, dateret den 27. oktober 2000, blandt andet:

"På selskabets ordinære generalforsamling den 27. oktober 2000 stilles der forslag om en kapitalforhøjelse på 17 mio. kr., hvorefter egenkapitalen vil være beskedent positiv. Selskabets aktionærer har herudover tilkendegivet, at de vil stille likviditet til rådighed i form af lån således, at selskabet samlet forventes at have den nødvendige likviditet til at kunne gennemføre de budgetterede aktiviteter for det kommende år."

Revisionspåtegningen til årsrapporten indeholder følgende supplerende oplysning:

”Regnskabet er aflagt med fortsat drift for øje. Der henvises til ledelsens årsberetning om egenkapital og likviditet, hvoraf fremgår, at aktionærerne vil tilføre yderligere kapital og stille nødvendig likviditet til rådighed for selskabet.”

Den omtalte kapitalforhøjelse på 17 mio. kr. fandt sted den 27. oktober 2000 for midler tilført af **Sagsøgte 1** og **Sagsøgte 2**, der yderligere indskød 4 mio. kr. i Centralsavværket A/S den 1. december 2000.

I de følgende måneder afholdtes i Centralsavværket A/S en række bestyrelsesmøder om selskabets økonomiske situation og den videre drift. I svarskrift af 5. oktober 2005 har de sagsøgte advokat oplyst, at bestyrelsen i foråret 2001 besluttede, ”at etablere en art ”stille betalingsstandsning”, ved at kreditorerne blev afviklet med den frie likviditet og at der fremover i videst mulig omfang blev handlet kontant. Der skulle dog ikke ske nogen reduktion af gælden til aktionærerne og de sagsøgte, ligesom engagementet med Jyske Bank, som de sagsøgte kautionerede for, heller ikke skulle nedbringes”. **Sagsøgte 1** og **Sagsøgte 2** ydede endvidere i perioden fra marts til september 2001 via deres respektive selskaber, S-A Invest A/S og Becada A/S, en række lån til Centralsavværket A/S. Sideløbende hermed arbejdede selskabet på at etablere et samarbejde med 5 andre savværker, men på et møde den 10. september 2001 kunne det konstateres, at samarbejdet ikke kunne realiseres.

Centralsavværket A/S anmeldte betalingsstandsning den 10. oktober 2001. Den 11. oktober 2002 blev selskabet taget under konkursbehandling.

2. Baggrunden for **Sagsøger A/S** og Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsens, krav

Efter orkanen den 3. december 1999 indgik både **Sagsøger A/S** og Skov- og Naturstyrelsen aftaler med Centralsavværket A/S om oplagring af stormfældet træ på et vandlager på savværket. Selskabets daværende direktør, **Person 1**, indgik aftalerne på selskabets vegne.

Ifølge aftalen indgået med Skov- og Naturstyrelsen og underskrevet af **Person 1** den 23. februar 2000 var selskabet forpligtet til at aftage alt styrelsens træ fra vandlageret, der skulle være afviklet inden den 1. juli 2002, ligesom der var aftalt priser for træet. De aftalte priser kunne alene genforhandles ved væsentlige ændringer i markedsforholdene. Der fo-

religger alene en mundtlig aftale med **Sagsøger A/S**. Denne aftale er efter det oplyste indgået i februar eller marts 2000.

Ved stævning af 30. marts 2001 anlagde **Sagsøger A/S** efter forudgående udenretligt syn og skøn retssag mod Centralsavværket A/S med påstand om betaling af 1.288.460 kr. i erstatning for skader på det oplagrede træ tilhørende **Sagsøger A/S**. Det er afslutningsvis i skøns erklæringen anført, at "selv om årsagen til skaderne efter vores opfattelse i væsentlig grad må søges i mangelfuld vanding, har den sene tilkørsel af en stor del af træet bidraget til at forværre skaderne alvorligt." Centralsavværket A/S' bestyrelse havde inden sagsanlægget afvist, at selskabet var ansvarlig for skaderne. Den 25. juni 2003 blev retssagen under selskabets konkursbehandling forligt på vilkår, at **Sagsøger A/S** anmeldte påstandsbeløbet i nærværende sag som et simpelt krav, og at kurator indstillede kravet til godkendelse.

Sagsøgte 1 og **Sagsøgte 2** var ikke inddraget under retssagen. Efter indgåelsen af forliget rettede **Sagsøger A/S'** advokat i april 2004 henvendelse til den tidligere bestyrelsesformand i Centralsavværket A/S, **Vidne 2**, og anmodede om oplysninger til brug for **Sagsøger A/S'** vurdering af, om bestyrelsesmedlemmerne i Centralsavværket A/S kunne gøres personligt ansvarlige. I anledning heraf afholdtes i juni 2004 et møde mellem **Sagsøger A/S'** advokat og **Vidne 2** samt bestyrelsesmedlem, **Vidne 3**, der redegjorde for forløbet i 2000.

Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, har i konkursboet anmeldt et simpelt krav svarende til påstandsbeløbet i nærværende sag. Beløbet er med tillæg af renter opgjort som forskellen mellem den pris, Centralsavværket A/S ifølge aftalen skulle aftage træet til, og den pris, Skov- og Naturstyrelsen senere opnåede ved dækningssalg til anden side.

Sagsøger A/S' og Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsens, krav er godkendt af konkursboet, der pr. 28. februar 2005 har registrerede aktiver for ca. 6,3 mio. kr. og passiver for ca. 54,8 mio. kr., hvoraf ca. 1,2 mio. kr. er fortrinsberettiget krav i henhold til konkurslovens §§ 93-95. **Sagsøgte 1**, **Sagsøgte 2** og deres respektive selskaber har anmeldt i alt 47,4 mio. kr. som simple krav, der ligeledes er godkendt af konkursboet.

Forklaringer

Der er under sagen afgivet vidneforklaring af **Vidne 1**, **Vidne 2**, **Vidne 3** og **Biintervenient 2**.

Vidne 1 har forklaret blandt andet, at han, der er gift med Sagsøgte 2, har været involveret i driften af savværket. Indtil han indtrådte i bestyrelsen i 1992, blev han løbende orienteret om driften af Vidne 2. Savværket var blandt de største savværker inden for produktion af nåletræ. Han stod af rent formelle grunde opført som direktør i en kort periode, da den tidligere direktør fratrådte sin stilling, og indtil den ny direktør Person 1 tiltrådte. Tanken var, at Person 1 skulle forestå en nødvendig fornyelse af virksomheden.

Sætningen i årsberetningen i årsregnskabet for 1995/96 om, at bestyrelsen og ejerne ville sørge for den nødvendige kapital, blev indsat på foranledning af revisor, som ellers ikke ville give en blank påtegning. Alle var enige om, at der blot var tale om en hensigtserklæring, men den blev faktisk efterlevet af ejerne. Hvis erklæringen ikke var kommet med i regnskabet, ville revisoren formentlig have skrevet i sin revisionspåtegning, at fortsat drift ville forudsætte tilførsel af yderligere kapital. Sætningen kom til at gå igen i regnskaberne for de følgende år, uden at den dog blev drøftet yderligere. Vidnet finder det i dag påfaldende, at det ikke alene er ejerne, men også bestyrelsen, herunder medarbejderrepræsentanterne, der ifølge tilsagnet forpligter sig overfor selskabet.

De påtænkte fornyelser, der i første omgang var af mere begrænset karakter i form af indkøb af maskiner og en ændret produktionsproces, udviklede sig til en mere radikal forandring af virksomheden. Dette er i årsberetningen i årsregnskabet for 1996/97 af hensyn til konkurrenterne kun antydnet. I august 1998 blev arbejderne vedrørende det nye savværk igangsat, og der foregik herefter kun en minimal produktion i virksomheden. Forventningerne til omsætningen viste sig endvidere ikke at holde stik, idet andre savværker i samme periode øgede produktionen. Det blev derfor efter samråd med revisor besluttet at styrke bestyrelsen med en professionel aktør udefra, hvorefter Vidne 3, som blev anbefalet af flere, tiltrådte.

Efter stormfaldet den 3. december 1999 besluttede bestyrelsen under et krisemøde dagen efter, at savværket ikke skulle etablere et vandlager, idet savværket tidligere havde knækket halsen herpå. Miljøministeriet anbefalede imidlertid kraftigt etableringen af vandlagre og lovede at dække udgifterne herved, ligesom Skov- og Naturstyrelsens kredittider ville blive ændret. Det besluttedes derfor alligevel at bemyndige selskabets direktør til at indgå i

forhandlinger med Skov- og Naturstyrelsen på nærmere fastlagte præmisser. Styrelsen stillede ikke krav om yderligere sikkerhed.

Bestyrelsen og aktionærerne var ikke involveret i aftalerne med **Sagsøger A/S**. Han blev derfor overrasket over, at savværket havde lagret bøgetræ, når der var tale om et nåletræs-savværk. På grund af utilfredshed med **Person 1's** styring af savværksbyggeriet og med hans ledelse i øvrigt, blev han afskediget i 2000. Dråben, der fik bægeret til at flyde over, var imidlertid indholdet af aftalen med Skov- og Naturstyrelsen, der ikke var i overensstemmelse med de retningslinier, bestyrelsen havde fastlagt. **Person 2**, der med stor succes havde forestået en turn around af Junckers lakfabrik, blev pr. 1. august 2000 ansat som ny direktør i selskabet.

I årsregnskabet for 1999/2000 blev afsat et beløb på 2 mio. kr. til imødegåelse af 2 mulige erstatningskrav. Bestyrelsen spurgte meget ind til de mulige krav, herunder om der kunne ventes flere krav. Det skønnedes, at kravene var uden bund i virkeligheden, og at der var behov for syn og skøn. Beløbet på 2 mio. kr. var fastsat helt skønsmæssigt. Formuleringen om kapitaltilførsel var revisors, men tallet på 17 mio. kr. var resultatet af drøftelser mellem bestyrelse og revisor. Målet var at opnå en positiv egenkapital, da det forventedes at driften i det følgende år ville balancere. Selvom der kom styr på omkostningerne, var der problemer med salget, fordi markedet faldt, og det viste sig svært at komme tilbage på banen igen.

I marts 2001 afholdtes et aktionærmøde med henblik på drøftelse af situationen, som direktøren beskrev som alvorlig. På mødet blev det besluttet at indlede en såkaldt "stille betalingsstandsning". Reelt var der ikke tale om nogen betalingsstandsning, men blot en beslutning om kontant betaling og frasalg af unødvendige driftsmidler i størrelsesordenen 100.000 kr. Det blev endvidere besluttet at søge at nedbringe kreditor Massen og undgå at stifte ny gæld. Tanken havde ikke været at afvikle savværket. I oktober 2001 blev det dog nødvendigt at indlede betalingsstandsning, fordi ingen af direktørens planer lykkedes, og da markedsudsigterne ikke bedredes.

Kurator talte på intet tidspunkt om, at aktionærernes krav i boet ikke kunne anerkendes som simple krav, men en tidligere advokat for **Sagsøger A/S** tilkendegav på et tidspunkt, at kravene måtte betragtes som ansvarlig indskudskapital. Aktionærerne var ikke involveret i forliget med **Sagsøger A/S**. Det blev nævnt, at der kunne blive rejst erstatningskrav overfor

bestyrelsen, men dette blev ikke aktualiseret før nærværende sagsanlæg, hvor det kom som en overraskelse, at Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, var medsagsøger.

Vidne 2 har forklaret blandt andet, at han er skovfoged i et skovdistrikt, der har været ejet af Familien . Han blev ansat i 1979 og indtrådte i bestyrelsen for savværket i 1986 efter Sagsøgte 1's død. Han blev formand for bestyrelsen i 1992.

På et vandlager stables træet i en højde på 3 ½ - 4 meter, og der etableres vandstrengte til oversprøjtning af træet, så træet dækkes af vand. Herved holdes temperaturen nede, og porerne holdes lukket for svampe og lignende. Alternativt kan træet lagres i en sø, hvilken metode anvendes i andre lande, men dette indebærer en stor miljøbelastning. Det er navnlig i forbindelse med stormfald, at der i Danmark opstår behov for vandlagre for at bevare træets værdi. De store lagre består af nåletræ, men der kan også laves mindre lagre af løvtræ.

Inden stormfaldet i 1999 var der en løbende samhandel med Skov- og Naturstyrelsen, som krævede en sikkerhedsstillelse på 0,5 mio. kr. Efter stormfaldet blev indgået aftale med styrelsen om oplagring på vandlager og med en forpligtelse for savværket til at købe træet. Yderligere sikkerhed blev ikke drøftet.

Han var ikke involveret i aftalen med Sagsøger A/S og han var siden hen overrasket over en del af konklusionerne i skønrapporten, som han mener er fejlagtig på flere punkter.

Bestyrelsen blev ikke inddraget i forligsforhandlingerne. Sagsøger A/S daværende advokat gjorde på et tidspunkt gældende, at der var et bestyrelsesansvar, og senere rettede advokat Thorbjørn Sofsrud henvendelse til bestyrelsen. I maj 2004 afholdtes et møde, hvor han redegjorde for det faktiske forløb. Herefter skete der ikke noget, før stævningen blev udtaget, og han var derfor gået ud fra, at sagen var henlagt.

I marts 2001 afholdtes et møde med savværkets direktør, som var bekymret for situationen. Det førte til en opstramning af økonomien, som blev kaldt en "stille betalingsstandsning", selvom det i virkeligheden ikke havde noget med en betalingsstandsning at gøre. Det blev besluttet, at selskabet skulle undgå gældsoptagelse ved at handle kontant. Den stramme styring indebar omtanke ved enhver disposition. Der blev løbende aftaget træ fra vandlageret og købt meget lidt træ udefra. Driften fortsatte som hidtil, men tiltagene var en måde,

hvorpå bestyrelsen foretog en intern opstramning. Det overvejedes ikke på daværende tidspunkt at indstille driften.

Vidne 3 har forklaret blandt andet, at han er konsulent inden for virksomhedsledelse og indtrådte i savværkets bestyrelse den 1. juli 1999 efter henvendelse fra selskabets revisor. Savværket kørte da med stort underskud, og han blev valgt, fordi bestyrelsen ønskede en person, som kunne se på virksomheden med nye øjne.

Vendingen i årsberetningen i årsregnskabet for 1998/99, hvorefter bestyrelsen og ejerne ville sørge for den nødvendige kapital, blev drøftet, idet der ikke var udsigt til, at selskabet selv kunne tilvejebringe den nødvendige kapital. Det er ikke en tilkendegivelse om, at de pågældende vil stille kapital til rådighed, men at der ville blive sørget for, at den nødvendige kapital blev tilvejebragt. Der var dårlige vilkår for at skabe resultater på grund af markedet og selskabets store investeringer. Bestyrelsen håbede på, at situationen bedredes, men der opstod hele tiden nye problemer, og han tog derfor i begyndelsen af 2001 initiativ til en drøftelse af situationen. I bestyrelsen var der enighed om, at det ville være vanskeligt at komme ovenpå af egen drift. Det blev derfor besluttet at søge forskellige muligheder for samarbejde med andre savværker.

"Den stille betalingsstandsning" indebar, at selskabet ikke optog ny gæld og søgte at afvikle gammel gæld. En lukning af savværket blev ikke drøftet, idet der netop var foretaget en meget stor investering med henblik på fortsat drift. Hver måned var en kamp for at opnå balance i regnskabet, men savværket gav fortsat underskud. Træ til skæring blev taget fra vandlageret, og savværket solgte ud af gamle varelagre og driftsmidler. Efter et møde den 10. oktober 2001, hvor det stod klart, at mulighederne for samarbejde med de øvrige savværker ikke var til stede, så bestyrelsen ingen anden mulighed end at gå i betalingsstandsning.

Biintervenient 2 har forklaret blandt andet, at han, der er statsautoriseret revisor, i mange år har været revisor for **Familien**. I perioden fra 1995 til 1999 var han tillige revisor for savværket. Savværket gav underskud, men familien nærrede en stor interesse for skovdrift og følte veneration for savværket og skovdistriktet, som havde været i familiens eje gennem mange år. Det gav anledning til store overvejelser hver gang, der skulle tilføres likviditet. Vidnet havde navnlig kontakt til **Vidne 1**.

Understøttelseserklæringen i regnskaberne blev drøftet med **Vidne 1**, der var erfaren erhvervsmand og helt sikkert forstod rækkevidden af erklæringerne. De potentielle risici ved at afgive den slags erklæring blev drøftet, og der blev også fulgt op på erklæringerne, idet der helt frem til betalingsstandsningen blev ydet likviditetsstøtte. Aktionærerne har således på enhver måde levet op til forpligtelserne i årsberetningerne. Han orienterer normalt om de forskellige typer af støtteerklæring, hvilket han også formoder at have gjort i nærværende tilfælde. Alternativet til en støtteerklæring var et revisorforbehold for going concern, og dette ønskede ledelsen ikke, idet ingen ønskede at lægge op til en afvikling af selskabet. Han husker ikke i dag konkret at have rådgivet om, at der kunne rejses krav af den karakter, som er rejst i denne sag, men rådgivningen har helt sikkert indebåret en vejledning om risici. Han har ikke gemt notater om sin vejledning så mange år tilbage.

Vidne 1 og han havde normalt et samspil i forbindelse med udarbejdelsen af årsregnskabet. Han husker ikke, om erklæringen blev drøftet år for år, men det har nok ikke været tilfældet. Han tror ikke, at han har formuleret erklæringen i årsregnskabet 1998/99, idet han aldrig ville inddrage bestyrelsen i sådan en erklæring. Han mener heller ikke, at formuleringen kan stamme fra hans kollega **Person 3**. Det er nok ham, der har formuleret sætningen "De nuværende aktionærer har givet tilsagn om i 1997/98 at tilføre selskabet den nødvendige kapital" i bestyrelsens årsberetning i årsregnskabet for 1996/97. Når han fandt behov for at give en supplerende oplysning i dette årsregnskab, var det med henblik på at skærpe læsernes opmærksomhed. Det følgende år var egenkapitalen reableret, og der var ikke behov for en supplerende oplysning. Efter hans erindring var der heller ikke i året 1998/99 behov for en supplerende oplysning, idet der var foretaget en meget stor investering i virksomhedens fremtid. Han har formentlig skrevet afsnittet om egenkapital og likviditet i bestyrelsens årsberetning i regnskabet for 1999/2000. Han gav udtryk for, at der var behov for i dette år at afsætte et beløb på 2,0 mio. kr. til imødegåelse af eventuelle erstatningskrav, idet selskabets resultater var dårlige.

Tilvejebringelse af likviditet indebærer ikke nødvendigvis en forøgelse af kapital, men begreberne "likviditet" og "kapital" bruges ofte i flæng. Som revisor har han meget fokus på likviditeten i virksomheder i krise, idet mangel på likviditet kan kvæle en virksomhed, selvom der er en positiv egenkapital. Det afhænger af karakteren af en købsforpligtelse, om det er nødvendigt at omtale denne i årsregnskabet. Han mener ikke, at forpligtelsen overfor Skov- og Naturstyrelsen for et savværk er af en sådan karakter, at denne skal omtales i regnskabet.

Parternes procedure

Sagsøger A/S og Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, har under proceduren uddybet det anførte i påstandsdokument af 23. oktober 2006, hvoraf fremgår:

"1. Kapitaultilsagn

Det gøres gældende, at de sagsøgte, der ejede samtlige aktier i Centralsavværket A/S, er erstatningsansvarlige over for sagsøgerne for ikke at have opfyldt deres tilsagn i henhold til erklæringen i årsrapporten for 1998/99 ... om at ville tilføre den nødvendige kapital til selskabet, herunder til dækning af sagsøgernes krav.

Overfor sagsøgtes afvisningspåstand gøres det gældende, at de sagsøgte ved at oplyse om kapitaultilsagnet i årsrapporten har afgivet en erklæring herom direkte over for tredjemand, og at sagsøgerne derfor kan støtte selvstændig ret på denne erklæring.

Det gøres gældende, at erklæringen om kapitaultilsagn i årsrapporten for 1998/99 ... var gældende fra afgivelsen af årsrapporten den 5. januar 2000 og indtil den kan anses tilbagekaldt ved afgivelsen af en ny erklæring om likviditetstilsagn i årsrapporten for 1999/2000 ...

Det gøres gældende, at erklæringen om kapitaultilsagn var gældende på tidspunktet for stiftelsen af sagsøgernes krav, og at erklæringen efter sit indhold indebar en tidsubegrænset forpligtelse i forhold til sagsøgerne og de øvrige kreditorer, hvis krav var stiftet forud for erklæringens tilbagekaldelse.

Skov- og Naturstyrelsens krav er opstået i februar 2000 ved indgåelsen af kontrakt om køb af træ ..., hvorved Centralsavværket forpligtede sig til at aftage en bestemt mængde træ til en forud aftalt pris. Det kan ikke i relation til den afgivne erklæring om kapitaultilsagn tillægges betydning, at betalingen først forfaldt senere i takt med opskæring af træet, eller at tabet først kunne opgøres endeligt i april 2002 ved gennemførelse af dækningssalg til anden side.

Sagsøger A/S' krav er opstået i juni/juli 2000 ved Centralsavværkets mangelfulde vanding af lageret. Det kan ikke i relation til den afgivne erklæring om kapitaultilsagn tillægges betydning, at erstatningspligten først blev anerkendt af Centralsavværket ved konkursboets indgåelse af forlig i juni 2003 ...

2. Ligebehandling af kreditorerne

Det gøres gældende, at sagsøgte 1) som bestyrelsesmedlem er erstatningsansvarlig over for sagsøgerne ved i forbindelse med etableringen af en "stille betalingsstandsning" i foråret 2001 at have truffet beslutning om at afvikle de øvrige kreditorer med den frie likviditet, uden samtidigt at sikre en ligelig fyldestgørelse af sagsøgerne.

Såfremt der var sket iagttagelse af pligten til ligebehandling af kreditorerne, ville sagsøgerne have opnået fuld dækning i kraft af det dagældende likviditetstilsagn fra de sagsøgte i årsrapporten for 1999/2000 Det gøres gældende, at likviditetstilsag-

net omfattede enhver daværende kreditor i selskabet, uanset om kravet var stiftet forud for afgivelsen af tilsagnet.

Pligten til ligebehandling af kreditorerne gælder også i forhold til krav, der som Skov- og Naturstyrelsens krav var uforfaldent eller som **Sagsøger A/S** krav var bestridt. Dette gælder særligt under de foreliggende omstændigheder, hvor bestyrelsen selv anså det som en mulighed, at selskabet var forpligtet helt eller delvist i forhold til det rejste krav, jf. årsrapporten for 1999/2000 ...

Ved ansvarsvurderingen må det tillægges vægt, at sagsøgte 1) havde en personlig økonomisk fordel ved beslutningen, idet han sammen med sagsøgte 2) havde afgivet likviditetstilsagn for selskabets drift og kaution for selskabets bankkreditter.

3. Sagsøgernes tab

De i sagsøgernes påstande indeholdte beløb udgør de krav, der er anmeldt og godkendt i konkursboet ... Dividenden kan på nuværende tidspunkt anslås til 9 %. Såfremt sagsøgerne får medhold i den principale påstand, indtræder de sagsøgte ved betaling heraf i sagsøgernes ret til dividende i konkursboet.

Det bestrides, at der er grundlag for de sagsøgtes indsigelser over for størrelsen af sagsøgernes krav. **Sagsøger A/S** krav beror på et indgået retsforlig ..., hvorved det oprindelige erstatningskrav blev nedsat med ca. 25 %. Skov- og Naturstyrelsens krav udgør den aftalte afregningspris i henhold til den indgåede kontrakt ... med fradrag af provcnu ved dækningsalg af restlager til tredjemand ...

4. Sagsøgtes øvrige indsigelser

Det bestrides, at der er udvist retsfortabende passivitet fra sagsøgernes side.

Sagsøgernes krav er gjort gældende over for de sagsøgte, da det ved den afsluttende fordringsprøvelse i konkursboet den 8. februar 2005 blev godkendt, at de sagsøgtes regreskrav m.v. på kr. 47,4 mio. skulle have dækning på lige fod med de øvrige usikrede krav på kr. 6,2 mio. ..., og da det dermed blev klart, at sagsøgerne ville lide et væsentligt tab ved konkursen.

Anbringendet over for sagsøgte 1) om ansvar for tilsidesættelse af pligten til ligebehandling af kreditorerne er gjort gældende, da det ved sagsøgtes svarskrift, ... blev oplyst, at der i forbindelse med etablering af en "stille betalingsstandsning" i foråret 2001 var sket en afvikling af de øvrige kreditorer med den frie likviditet.

Det bestrides, at sagsøgernes erstatningskrav er afskåret på grund af accept af risiko."

Sagsøgte 1 og **Sagsøgte 2** har under proceduren uddybet det anførte i påstandsdokument af 27. september 2006, hvoraf fremgår:

"1 - Sagens formalitet

Det gøres gældende,

- at de tilkendegivelser, som de sagsøgte har meddelt i årsrapporterne, har Centralsavværket A/S som adressat - og hverken sagsøger 1 eller 2,
- at i det omfang de sagsøgte måtte være forpligtet til at betale et beløb på baggrund af tilkendegivelserne i de aflagte årsrapporter – dette er et krav, der alene kan gøres gældende af adressaten for tilkendegivelserne, Centralsavværket A/S, og dermed selskabets konkursbo,
- at sagsøgerne ikke er rette sagsøgere, og
- at sagen over for sagsøgte 2 skal afvises.

2 - Sagens realitet

Kautionstilsagn

Det bestrides,

- at tilkendegivelserne, som de sagsøgte har givet i årsrapporterne, er at sidestille med kautionstilsagn, således som de sagsøgte må forstå sagsøgernes anbringender, og
- at de sagsøgte herved har påtaget sig personlig hæftelse for selskabets gæld, herunder den påståede skyld til sagsøgerne.

Tilkendegivelse om tilførsel af likviditet

Det gøres gældende,

- at de sagsøgte til fulde har efterlevet de tilkendegivelser, som er givet i de aflagte årsrapporter for Centralsavværket A/S,
- at tilkendegivelserne i årsrapporterne ikke tidsmæssigt kan udstrækkes udover det regnskabsår hvorunder årsrapporten er aflagt,
- at årsrapport for 1998/99 ... for Centralsavværket A/S blev offentliggjort den 12. januar 2000 og således forelå på det tidspunkt hvor aftalerne mellem Centralsavværket A/S og sagsøger 1 og sagsøger 2 blev indgået,
- at de sagsøgte i denne årsrapport tilkendegav, at de ville sørge for den nødvendige kapital til selskabets fortsatte drift og fremadrettede udvikling, hvilket er opfyldt ved at de sagsøgte lånte kr. 6 mio. til selskabet og kautionerede for selskabets gæld til Jyske Bank, som blev forhøjet med kr. 6 mio., og
- at denne erklæring havde virkning for perioden 1. juli 1999 til 30. juni 2000

Det bestrides,

- at sagsøgerne kan støtte nogen ret på tilkendegivelsen i årsrapporten for 1999/00 ..., da årsrapporten blev aflagt den 27. oktober 2000 og således efter indgåelsen af aftalerne med sagsøgerne og dermed stiftelsen af sagsøgernes krav.

Det gøres ex tuto gældende,

- at de sagsøgte til fulde også har efterlevet tilkendegivelsen i årsrapporten for 1999/00 om at ville stille likviditet til rådighed for gennemførelse af de budgetterede aktiviteter for det kommende år - dvs. perioden 1. juli 2000 til 30. juni 2001, idet de sagsøgte i perioden tilførte i alt kr. 21 mio. som kapitalindskud og kr. 8,4 mio. som lån, hvilket skal sammenholdes med det budgetterede underskud efter afskrivninger, leasingforpligtelser og renter på ca. kr. 6,7 mio. ...

Bestyrelsesansvar

Det gøres gældende,

- at sagsøgerne gennem passivitet har fortabt retten til at gøre bestyrelsesansvar gældende såvel over for sagsøgte 1 som over for de øvrige medlemmer af selskabets bestyrelse.

Det bestrides,

- at sagsøgerne i foråret 2001 overhovedet havde nogen kreditorinteresser, som kunne tilgodeses under den "stille betalingsstandsning", idet sagsøger 1's krav var bestridt og sagsøger 2's krav hverken var aktualiseret eller forfaldent.

Accept af risiko

Det gøres gældende,

- at sagsøgerne har accepteret en vis risiko for, at Centralsavværket A/S ikke ville være i stand til at honorere samtlige sine forpligtelser, idet sagsøgerne - desuagtet driften i selskabet gennem flere år havde været underskudsgivende - ikke i forbindelse med aftalernes indgåelse krævede yderligere sikkerhed for dækning af deres eventuelle krav mod selskabet.

Sagsøger 1's krav

Det bestrides,

- at sagsøger 1 har godtgjort at have lidt et tab, som Centralsavværket A/S er ansvarlig for, og
- at Centralsavværket A/S' konkursbos godkendelse af sagsøger 1's krav er bindende i relation til de sagsøgte.

Det gøres gældende

- at sagsøger 1's eventuelle krav mod de sagsøgte er fortabt ved passivitet

Sagsøger 2's krav

Det gøres gældende

- at sagsøger 2's eventuelle krav mod de sagsøgte er fortabt ved passivitet."

Biintervenienterne, **Biintervenient 1** statsautoriseret revisionsinteressentskab, statsautoriseret revisor **Biintervenient 2** og statsautoriseret revisor **Biintervenient 3** der ikke har afgivet påstandsdokument, har procederet til støtte for **Sagsøgte 1** og **Sagsøgte 2**, og har herunder navnlig gjort gældende, at det er selskabet, der aflægger årsregnskab, og at revisor alene er ansvarlig for fejl i revisionen eller i revisorpåtegningen. Med mindre andet er anført, har et regnskab kun virkning, indtil næste årsregnskab er afgivet. Revisor skal ikke sikre det fornødne kapitalberedskab. Sagsøgerne har ikke kendt erklæringen, da de indgik aftale med selskabet, og har således ikke handlet i tillid til den.

Landsrettens begrundelse og resultat

Ledelsens årsberetning, som indeholder den omhandlede erklæring, indgår i et offentligt tilgængeligt årsregnskab og kan dermed have betydning for en videre kreds end selskabet, herunder sagsøgerne. Herefter og da sagsøgerne i øvrigt ikke er afskåret fra at søge at få fastslået deres krav uafhængigt af konkursboet efter Centralsavværket A/S, tages **Sagsøgte 2's** afvisningspåstand ikke til følge.

Hensigtserklæringen i årsberetningen om, at "Selskabets bestyrelse og ejere vil fortsat sørge for den nødvendige kapital til selskabets fortsatte drift og fremadrettede udvikling", retter sig til en så vid og ikke nærmere angivet personkreds og er så generelt formuleret, at landsretten ikke finder, at **Sagsøgte 1** og **Sagsøgte 2** alene på baggrund af erklæringen kan gøres personlig ansvarlige for det tab, **Sagsøger A/S** og Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, måtte have lidt, ved selskabets efterfølgende konkurs. Der er herefter ikke anledning til at taget stilling til hvilken betydning, det må tillægges, at det ikke er godtgjort, at **Sagsøger A/S** og Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, var bekendt med erklæringen, da de indgik aftale med Centralsavværket A/S.

Efter det, der er forelagt landsretten, kan det ikke lægges til grund, at der blev etableret "en stille betalingsstandsning" i foråret 2001, eller at der i øvrigt var nærmere overvejelser om at standse driften. De dispositioner, der er blevet forklaret om, og som bestod i en økonomisk stram styring af selskabet i form af blandt andet kontant betaling, nedbringelse af kreditormassen og frasalg af unødvendige driftsmidler, ligesom enhver fremtidig disposition nøje skulle overvejes, kan ikke begrunde et erstatningskrav mod **Sagsøgte 1**.

Hertil kommer, at Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, på daværende tidspunkt ikke havde et faldent krav mod selskabet, og at Sagsøger A/S' krav var bestridt af selskabet.

Sagsøgte 1's og Sagsøgte 2's frifindelsespåstande tages derfor til følge.

Med sagens omkostninger forholdes som nedenfor bestemt. Landsretten har herved taget hensyn til sagens karakter og omfang. Omkostningsbeløbene dækker Sagsøgte 1's og Sagsøgte 2's advokatudgifter.

Landsretten har ikke fundet anledning til i medfør af retsplejelovens § 252, stk. 4, 2. pkt., at tillægge eller pålægge biintervenienterne sagsomkostninger.

T h i k e n d e s f o r r e t :

De sagsøgte, Sagsøgte 1 og Sagsøgte 2, frifindes.

Inden 14 dage skal Sagsøger A/S betale sagsomkostninger med i alt 60.000 kr. til de sagsøgte. Inden samme frist skal sagsøgeren, Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, betale sagsomkostninger med i alt 80.000 kr. til de sagsøgte.